

САҢА ОЛОХ

Чурапчы улуунун хаһыата

ХАҢЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫҢ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

2003 сыл
МУУС УСТАҔ
5 КҮНЭ
СУБУОҔА
№ 40 (8951)

ДЬАҤАЛТА СҮБЭТЭ – САҢА САСТААБЫНАН

Кулун тутар бүтүһүк күнүгэр улуус дьаһалтатын Сүбэтин муньаҥа баһылык И.Н.Аммосов председателствининэн ытылынна. Бастаган, улуус муниципальнай тариллгатын быһбардарын кэнниттэн бу улуус дьаһалтатын Сүбэтэ саҥа талыллыбыт састаабынан үлэстэ.

Барыта 11 болпуроос кирион көрүлүннэ. Олор истэригэр улахан ангара субу тирээн кэлбит сааскы хаһаайыстыбеннай тэрээһин үлэстэ итинэн улууска бюджет чаһыгар нолуок кириитин тутарынан буолла. Дьаһалта Сүбэтэ наһууһун, бары болпуростары кыра-улахан дьабэкс сийилин дьүүлэстэ.

“2003 с. тьа хаһаайыстыбатын бородууксууларын уонна сырьетун туттары былаанын бигэргэтии туһунан” информацияны тьа хаһаайыстыбатын управлениетын племенной үлэстэ кылаабынай государственной инспектора М.Н. Макарова онордо. Манна СР Правительствотун бу дьыл олунуу 3 күнүгэр 69 №-дээх уураагар, тьа хаһаайыстыбатын уонна соботуопкалааһын министрствотун бирикээһигэр уонна “Чурапчы улууна (оройуона)” муниципальнай тарилли дьаһалтатын Сүбэтин 2003 с. кулун тутар ый 31 күнүгэр быһаарытыгар олобуран үтү, эти, хортуюллуу, буруот аһын, бурдугу туттары былааннара бигэргэтиигэ кирида. Ол быһытынан, улуус бийыл 7833 тонна үтү, 1317 тонна эт (тыннаах ыйаһынынан), 80 тонна хортуюллуу, 50 тонна буруот аһын, 950 тонна бурдугу туттарыдаах. Бу сылларалар бирдиди нэһиликтэринэн эрдэттэн көмүскэнэн кирибиттаринэн улахан мөккүөр суох буолла. Сыл 9 ыйынан нэһиликтэр былааны хайдах толорон иһэлэринэн корректировкалар онотулууктаахтара уурааха кирида. Тутар, соботуопкалааһын тариллэлэринэн саамай улахан былааннаах “Чурапчы” ТХПК (7283 тонна үтү, 1182 тонна эт) уонна Маарык-чааннаах ПО (550 тонна үтү, 135 тонна эт, 80 тонна хортуюллуу, 50 тонна буруот аһа)буолаллар, бурдугу 950 тоннаны олорчу “Туймаада” УАПК көнүө туттарылар. Бу тарилгалар бары бородууксуулары онтороочулары, туттарааччылары кытта дуоһаар түһэрсэн үлэстээхтэр.

– 7833 тонна үтү туттары – олус улахан былаан, сорук. Ман-

нык элбэх үтү, эти да туттарыны республикаҥа бийиги эрэ улууска көгүлүстүлэр. Онон былааны туруорсан ылан баран хайдах да толорбот бырааллыт суох. Иккис өттүнэн, билэбүт, бу дьыл, нэһиликтэни дохототтар усулуобуйата. Ону хайдах да мүлү түлүккэ, кыахытын толору туһанар туһунан бары толкуйдуктаахтыт. Кыры улаастаахтарга дьобус модулунай сыастары аһарга былаан-ныбыт, – дьэстэ болпурооһу түмүктүүргэр баһылык И.Н.Аммосов.

Бигэргэтиигэ сааскы ыйы, хону үлэстэрин былаана кириэр. Информацияны онорбут улуус кылаабынай агронома Е.И.Корякина бу кылаас көмгэ ытыллар сезоннай үлэстэ былааннар дьаһалларын билиһиннэрдэ. Олорго ыйы сизмэтинэн, саллаас чаһынан, уматытынан, минеральной усурдугунан кириктэн хаачыһы уонна төлөбүтүн, тизинитин болпуростарга көтөбүлүнүлэр. Чуолаан, улахан бурдук хаһаайыстыбалара өкселинэн төлөһөр кыахтаах буоллактарына, кыраларга онук суох. Истэрин телеспөхө кэлбит хаһаайыстыбалар бааллар. Аны ыйы сизмэстэ тийбэтэ чопчулаан этилиһэ. Онуоха сизмэ атыллыр хаһаайыстыбалары кытта кэпсэтии барар. Баар сизмэ бурдук тахсыта күүһээн суох, элбиктэй. Итиник бары бурдук хаһаайыстыбалара ханнык бааһыны ыйалларын, паврдылларын, күрүлүлүлэрин бэйэлэре былааннаахтар. Сүөһү аһылыгар аһаан 630 га ыйылаахтаах, туһанылыбат бааһынабыт 4500 гектар (!). Кураан кэлэригэр итиниктэргэ боллорто хайаан да наадата санатылына. Түмүккэ сир – бу экономика төрдө дьэс туран, былааннар дьаһаллара бигэргэниэ, толору-үтэ, тэрээһингэ элбиктээх дьон аһанылар.

“2003 с. инвестиционной, бирдидилээн тутуулар уонна “Мин Сахам сирэ – XXI-с үйэстэ” дьэс үтү дьаһалларынан үбүлэнэр объекттар тутарынан” улуустаагы капиталнай тутуу управлениетын начальнига А.М.Кириллин киллэрип болпурооһа элбэх кэпсэтинини күүдүттэ. Ол, бастаган туран, ханнык объекттар үбүлэнэлэрин тула буолла. Онуоха испиһэти чуолкайдааһын быһаарылаах оруоллаан. Хас бирдиди нэһиликэ тутуулар объектаах. Ону баһылыктар,

биллэн турар, испиһэкс киллэртэригэ сорууларга өйдөнөр. Итинэн үбүлэнэр объекттары өссө сөгүнөөр буолулар. Эмэс манна бирдидилээн дьаһалти тутууга (ИКС) кэлэр табаарынай кредити бийыл улуус киинигэр тутуулар быһаарылыбыт ычат киини саҥа кварталыгар хаалларарга уураахтэна. Үсүтүнэн, “үтү дьаһала” чэрчитинэн кэлэр үбүлэнэни бийыллыттан тохотууларынан, нэһиликтэр баһылыктара тутуулар объекттары онтарингэ тэрээһиннэрин, контуруолларын күтүрүлэлэрингэр соруудахтэна.

Улуус социальной олоһор-дьаһаар олус наадалаах “Сервис” МУП дьэс саҥа тарилтэ баар буолла. Ол бийылгы сылаабы үлэтин былаанын уонна бюджетин туһунан МУП начальнига И.Г.Макаров билиһиннэрдэ. Ол түмүгүнэн муньах “Сервис” үлэтин былаанын уонна тарилтэ ороскуотун итинэн дохотун чаһын бигэргэттэ. Кэпсэтиигэ үлэ сунууһун киин баанньык, нэһиликтэнигэр онотулар транспортнай өнөлөр, дьэ, эти көннэ салинныа сыбаакала-рын дьылбэста турда.

“Чурапчы улууна (оройуона)” муниципальнай тарилли бюджетка нолуок кириититтэн, ону тэҥэ телебурдээх өнөлөрү оноруу кэксэйттэн улаханньк тутуулактэна. Онон бу үлэстэ 2002 с. былааннара тутууларын уонна 2003 с. сорууларын туһунан испилинэ. Эмэс сааскы тэрээһин итинэн хаһаайыстыбеннай дьаһалларга төннөн, сааскы хаһаан уутун аһарыга, баһаартан сэрэкээх буолууга аһа болпуростар дьүүлүлүлүлүннэр. Итиник “Улууска ачыгы” предпринимательствоны сайыннарыга сыллаах программе толутуун итинэн 2002–2004 сс. дьон дьарыктаах буолуутун туһунан, нэһиликтэнигэр үгүс уонна өртөн туруорсуутунан көнүөрү итин бэрээдэгинэн “Мурун-Тымыллыа” ускурутун дьаһалтатын туһунан, олору тэҥэ сорох атын да тэрээһин болпуростар кириэн көрүлүнүлэр.

Манан улуус дьаһалтатын Сүбэтэ үлэтин түмүктэстэ. Муньаха нэһиликтэр баһылыктара, управлениелар начальниктара, тарилтэлэр салайааччылары кыттыны ытылар, бары көрүлэр болпуростарга актыбынаадык кэпсэтиилэр.

С.СМИРНИКОВА.

ЫЧЧАТ БӨҮӨЛЭГЭ БААР БУОЛУО. ҮЛЭ САҒАЛАННА!

Сототуаабыта улууслут киин салинныстэигэр үйэлэргэ айдыһынньк бэлиэ түгэн – ЫЧЧАТ БӨҮӨЛЭГЭ тутулууктаах сирин аһаһын сирэ-туома үөрүлүккэ быһыыга-майыга ытылынна. Кэпсэксин Молодежнай, Чурапчы Чараҥа, Ураһалаах II дьэс уулуссалардаах, ортотугар спортивной стадионнаах ычат бөһүөлэгэ Дьобуускайтан кирии суол ытыллыгар Чурапчы Чараҥа дьэс бэрт кэрэ кэстүүккэ, хатыҥ чарагынан илэһэн турар урууку бааһына сиригэр аһаһына. Бу бөһүөлэк улууслут аартыгар турарынан, оно сөл түбүһэр аһыгы ирдэбиллэргэ элбиктэтир былааннаах, өттөн дьэксэре барыта бири тэҥ бириайаһынан тутуулаах буолуоктаахтар. Ычат бөһүөлэгэ өссө сайдан, кэпсээн истэбин аһын манна амбулатория, аһы-эргээн, культура-сыннааһа кииннэро, үбүлээн, аһын сүһүк оһуула тутулууктаахтар.

Уһаайбалары быһыны үөрүлүккэ дьаһалыгар улуустаагы муниципальнай тарилли баһылыга И.Н.Аммосов, капиталнай тутуу управлениетын начальнига, баһылыгы тутуу болпуростарыгар солбуйааччы А.М.Кириллин, Дьобуускайтан “Якутпроект” институт кылаабынай архитектора Л.В.Аммосова, “Мин Сахам сирэ – XXI үйэстэ” управление начальнига И.С.Емельянов, тутууга быһааччы үлэлэһиктээх тариллэлэр, комитеттар салайааччылары кыттыны ытылар.

А.М.Кириллин бөһүөлэк тутуутун идеята олоххо

кириэр, тутуу бастагы саята түһэр үөрүлүккэ күнэ тийэн кэлбитинэн бары мүсүбүт дьэс эбэрэлээн туран, 2003 с. чаһынай олоһор дьаһалти тутуу (ИКС) салаатынан капиталнай тутуу управлениетыгар кэлэр табаарынай кредит бөһүөлэк тутуутугар аһаһарын, бу дьыл иһинэн бөһүөлэк бастагы уочаратын тутан олоххо кириэр соруудахтарын туһунан иһитиннэрдэ. Манна олохсунуон баһалаах эдэр дьон сайаапкаларын салинныа дьаһалтатыгар түһэрэллэр уонна капиталнай тутуу управлениетыттан бырыһыана суох саастарыттан көрөн 5 уонна 10 сылаах табаарынай кредити ыйаллар. Дьэс олорчу тутуулан булуутун көннэ төлөбүрүн 30 %-нын атылаһааччы бэйэстэ, 30%-нын үлэһир тарилтэстэ, онтон ордубут 40 %-нын кредит көнүө төлүкүтээх.

Мүсүбүт дьон ычат бөһүөлэгэ тутулууктаах сиригэр бастагы саяны түһэригэ кыттыны ытылар, үтү эриэнээх, сылаас олохтоох бөһүөлэк буоларыгар кэс тыларын элтилэр.

Күндү аһааччылар, кэлэр өттүгэр бийиги бу тутуу хаамытын аһа рубрика аһаамыт сырдата туруоһут.

С.БОРИСОВА.

Хаартыскааһа: бөһүөлэк тутулууктаах сирин-уотун аһаһаах; саяа иһин хаһыа; бастагы саяны түһэри.

КООПЕРАТИВ БЫРАБЫЛЫАҤНЫТА БЫҤААРДА (Үтү соботуопкалааһын усулуобуйата)

Кулун тутар 25 күнүгэр “Чурапчы” ТХПК бырабылыаһынан уочараттаах муньаҥа буолла. Онон 21 чилиһтэн 18-на уонна тьа хаһаайыстыбатын управлениетын начальнига И.И.Филиппов, специалист М.Н.Макаров итинэн кооператив кэпсээн көрөр сөбүстүн чилиһэнэр, кылаабынай специалисттара кыттынылар.

Сүрүн болпурооска – бийылгы сылаах үтү соботуопкаатын контракт-дуоһаардарын усулуобуйатын туһунан даһылааты директор А.Т.Ноговицын онордо. Элбэх ыйыты кирида, дьүүлэһингэ 12 киһи кыттыны ыла уонна манньк ис хоһоонноох быһаары (уураах) ытылынна.

Бастагытынан, аһыт сылаа барыта 6481 т үтү соботуопкалаамыт буоллабына, бийылгы былаан 7283 т. Ол бирдиди нэһиликтэринэн, үчэастаахтарынан быһырымгыты таһыма тэҥэһэн үлэһилиннэ. 1 л үккэ бариллэр государство көмгэ (субсидия) 11 солк. 20 харчы хаалбыт. Оттон кооператив аһылаһар сыаната үтү сурдууттан, хаачыһыбатыттан тутулууктанар. Бастагы сортаах үтү 2 солк. 20 харчы, иккис 1 солк. 80 харчы, оттон сюртсояа суох үтү тутулуубат. Оберт (куеа) үтү сыаната уруукунан 45 харчынан хаалла. Өссө уларыһылар төлөһүү уонна үтү тизийи-таһы тийигэр киридилэр. Аһыт сылаа кооператив 3 мөл. 231 тыһ. солк. ороскуоту көрсүбүтэ. Ол иһиттан ГСМ-ка – 1 мөл. 590 тыһ., эһи үлэһиттэр хамнастарыгар – 545 тыһ., транспорт арендатыгар – 1 мөл. 95 тыһ. солкуобайы, ол эбэтэр 1 кг аһы онотуулар 11 солк. 31 харчыны. Ол түмүгэр киһи аһы сыаната 80 солкуобайга тийэн кооператив аһыны батарыга, аһылаһаһыттан улахан ыраахаттары көрүстэ.

Ону туоратар иһиттэн уонна олохтоох салинныыга кириктэн сибээстэн үтү сыанатын төлөһүү 20 %-на сүгэһинэн, онтон орду аһынан бэриллэр, тастары тэрээһини нэһиликтэр салалалара тэрийэллэр. Оттон ороскуотун 1 кг үккэ 45 харчыны туттарааччы бэйэстэ төлүүр. Ол онугар аһыт сылаа киһи аһы сыаната 80 солк. буоллабына, бийыл 70 солкуобайга түһэрилиннэ. Аны баһынай хаһаайыстыбалара, кыра улаастаахтар, сайылыа тахсыт ыаллар үтү тийэр-таһар ороскуоттарын кооператив уйунар. Бу чөкөтүн баһынай хаһаайыстыбаларын уонна сайылыктааһыны өйөөһүн бэрээдэгинэн онотулар.

Бу бигэргэммит үтү тутуу саҥа усулуобуйата онотуулар аһы уонна үтү бородууксуулар хаачыһыбаларын тупсарыга, аһаардас аһыны оноруу ноһотун аһаһааһыга, нэһиликтэнигэр аһытынан, сүгэһинэн, үрүг аһынан тоһо-хана аһаан доруубуйатын тупсарыгар уонна, этилиһитин курдук, баһынай кэксэһынын итинэн сайылыа тахсыны көрүлээн үтү-эти дьэстигэ туһаайылар.

Тизийи-таһы ороскуота туттарааччыга сүктэриллибит курдугун иһин, аһы сыаната аһааһытынан төлөбүрө быһырымгыттан улааллыт. Оттон үккэһи хаачыһылаах үтү туттарааччы, сайылыа тахсыт ыал уонна баһынайдар сыаналара аһычча үрдүк буолара көрүлүннэ.

Бырабылыаһына муньаҥа бу болпурооһу таһынан кылаабынай бухгалтер А.В.Андреева кооператива финансовый туругун туһунан иһитиннэриитин иһиттэ. Онон этилэринэн, тарилтэ уһаһаах фондата аһа мангай 1 мөл. 60 тыһ. солк. буоллабына билигин 6 мөл. солк. тийбит. Сүрүн средстволар суу-малара 350 тыһыанаттан 14 мөл. солкуобайга тахсыт. Валовой онгорон таһаары 12 мөл. солкуобайтан 58 мөл. солк. буолбут. Ыйдааһы орто хамнас 1120 солкуобайтан 4080 солк. дьэри улааллыт. Быһырымгы түмүк сылааһы отчоту министерство бигэргэттэригэ быһаарыллар.

Муньах ити сүрүн болпуростары таһынан бырабылыаһына председателе К.Ф.Окочешников аһын үлэстэ барарынан киини босхолоор туһунан сайабылыаһынан ытына. Бырабылыаһына саҥа председателинэн ветеран идэлээх, урууку өттүгэр иһиттэни начальнигынан, Чакыр нэһиликтин баһылыгынан үлэһи сылаабыт, “Чакыр” баһынай хаһаайыстыбатын салайааччыта И.В.Андреева быһбарланна.

Бу бырабылыаһына быһаарыга СР Правительствотун бийылгы сылааха тьа-хаһаайыстыбатын бородууксууларын соботуопкалааһын бэрээдэгин туһунан Уураагар олобуран ытылынна.

Бу уураахха механизированнай буйууһа өлөрүлүбүт бири сүһү төбүгэр 3 тыһ. солк. дьэри субсидия көрүлүрө ыйылыбыт. Мань таһынан 1 л бьэ үүгүтэр 37 солк. 50 харчы эһи төлөнөрө көрүлүн кымыстааһыны тэрийингэ улахан суолта бэриллибит.

“Чурапчы” ТХПК пресс-киниа.

МУУС УСТАР 1 КҮНЭ. Килээнги бөхүлэгэ. Бу күн Кытаанах нэһилиэгин дьонно-сэргэтэ чугастан-ыраахтан үгүс ыалдыттарын үмүрүн биллиилээх биһир дойдутаах-тара — Саха Республикатын народнай суруйааччыта, П.А.Ойуунускай аатынан Государственный бириэмийэтин лауреата, Духобунаска академиятын академига, педагогическай наука кандидата **В.С.ЯКОВЛЕВ** — Далан төрөөбүтэ 75 сылын туолуутун бэлиттээтир. Маныаха ытыллыбыт дыһаллар элбэхтэр уонна олох саас-саванынан, үчүгүйдүк толкуйданыллан, бэлэмнэнилээн бэрт тэрээһиннээхтик, үрдүк таһымнаахтык бардылар.

Ити дыһаллартан суруйууну бастатан, В.С.Яковлев — Даланга аналлаах научнай-практическай конференция буолла. Лингвистика уонна фольклор, филологическай, историческай, общественной-социальной итиэннэ психологическай-педагогическай дигэн биеэ секцияларынан тыһырдан ытыллыбыт бу конференцияда оҕолор уонна учууталлар 61 дакылааттара истилиннэ. Секциялары Дьокуускайтан кэлбит учунайлар, улуустары үөрэх управлениетын специалистара уонна оскуолалар учууталлара сайаабылар.

Конференция пленарнай мунньагар мустубут дьон иһингэр В.С.Яковлев — Далан аатынан Кытаанах-таабы орто художественнай-эстетическай оскуола директора А.Г.Попов салайар оскуоланы олохтон биллэриннэрдэ. 89 сыл-лаагыта оччолорго улуус суруксутунан үлэлээн олохтоо Кытаанах нэһилиэгин кинигэ С.С. Собакин туруорсан, бэйэтин дьиктин сиэртибэлээн, Намара оскуола астар-быт. Маннайгы учууталынан суруйааччы Алампа Софронов биһиргэ төрөөбүт убайы В.И.Софронов аламмыт. Бу үөрэх кылгата 1939 с. оройуонга бастакы орто оскуола, онтон 1941 с. Аҕа дойдуга сэриитин иһин сибээстээн орто оскуола быһымынан сабыллан баран 1960 с. оройуонга бастакы аҕыс кылаастаах оскуола, 1990 с. художественнай-эстетическай хай-ыскалаах экспериментальнай площадка буолла, 1995 с. республиканскай художественнай-эстетическай оскуола статусунан уларытан испит. 1996 с. "Саха Республикатын уонна Россия сыйластыг оскуолатын" үрдүк аатын ылбыт. 1998 с. В.С.Яковлев — Далан аатын сүкпүт.

Пленарнай мунньах трибуналар иһингэн салгы суруйааччы, П.А.Ойуунускай аатынан Государственный бириэмийэ лауреата С.А.Попов — Сэмэн Тумат тахсар. Кини Далан айымньыларын биһир өттүнэн педагогическай, атын өттүнэн историческай кылгатаах уһулуччулаах биһир кудьус поэма курдук сомоҕолоон корорун эттээн-сииннээн, уобарастаан эттэ. Түмүгэр Василий Семенович "Дылдам мэнэ" дигэн эссе-романын, бэйэтэ баҕар-бытын курдук, английскай тылга тылбаастаан таһаарыаха баар этэ дигэтэ.

Филологическай наука доктор, СГУ профессора Т.В.Максимов Далан саха прозатыгар саганы кылгэтиилэрин, Саха сириг суруйааччыларын союһун бырабыланын председателин э.т., поэт Г.Е.Винокуров — Урсун Василий Семенович Далан дигэн псевдонимин, Дьокуускайдаагы Гуманитарнай чинчийин институтун научнай сотрудуна А.А. Алексеева Далан "Дьикти саас" дигэн эһэнигэр суол уонна төһүргэ суолталарын, ГЧИ научнай сотрудуна С.Е. Ноева "Далан романнарыгар айанныт кымыс уобараһа" дигэн теманы талан ылан ырыттылар. "Далбар Хотун" суруйуу кылаабынай редактора А.Е.Шапошникова "Тыгын Дархан" романын тылбаастааһыныгар, "Бүтэй Бүлүү" дигэн романын, атын да айымньыларын подстрочниктарынан оҕорорутар Василий Семеновичтыын кайдах үлэлээбитин кэл-сээтэ.

СР народнай поэт, "Саха сирэ" хаһыат кылаабынай редактора, В.С.Яковлев — Далан төрөөбүтэ 75 сылын туолуутун бэлиттээһинигэ республикатаагы комиссия чилинээ Н.И.Харлампьева Далан олохтон даҕаны, суруйууларын даҕаны кинигэтин ылан сымдапта. 86 саастаах биһир дойдутаахтык, педагогическай үлэ ветерана Д.С.Постников этинтэ кэрэхсэбил-ли тарта:

— Уһулуччулаах кини үөскээн ааста, — дигэтэ кини. — Букатын эдэр сыйдан манна, Чурапчыга, немес тылын үөрөппүтэ. ЧПУ-га үөрэнэ киирэн баран чүмүчү сыраагыр нуучка классикатын кинигэтигэр ах-тыпта. СГУ-га Г.П.Башарин үлэлэппит историческай курулуоҕар дьарыктаммыта. Сылыйынан баһылан хаһыата сытар кэмнэр үрдүкү математиканы, стереографияны, омук тылын үөрөппүтэ. Кини өйдүүр

өйүн, саныгар санаатын сахатын норуотугар тиз-дэрин айар үлэҕэ ылысбыта. Далан айымньыларын аан дойдуга тарҕатар тына английскайды тылбаас-тыахха.

Василий Семенович катта ЧПУ-га биһиргэ үөр-рэммит табаарыһа, Таатта улуусун Бочуоттаах граж-данина Н.Н.Максимов Далан "Мин литератураҕа хоһутаан киирдим. Онон кизгник, далааһыннаах-тык үлэлээхтээһини", — дигэтин санатан туран, ону суруйбут-айбыт кылгас сүүрбэ сылын иһингэр чинэ-тээхтик толорбутун астынан бэлиттээтэ.

Саха тылын уонна литературатын учууталларын улуустары метод-холбоһугун салайааччыта С.И.Еремеева этинтэ болломтону ылла:

— Далан аатын үйэтитиһэ элбэх үлэ барыан на-аа. Суруйуулары барылар улахан иитэр суолталаах-тар, онон айымньыларын оскуола кизгник кылгэтиэххэ. Биһигин үөрэх программатыгар "Ту-лааһа оҕо", "Дылдам мэнэ" романнарыттан кэр-чигэр эрэ бааллар. Бу — кыра. Бэйэтин айылбаттан айдарылаах наһаа үчүгэй педагог динбин. Үлэ-

НЭҢИЛИЭГЭР — ҮРДҮК ТЭРЭЭҢИННЭЭХТИК

Кытаанахха В.С. Яковлев-Далан төрөөбүтэ 75 сылын бэлиттээһин

лэһэн көрбүтүм Василий Семенович туһунан ахтыы олус аҕыс эбит, кини туһунан матырыйааллары хомуйуохха уонна Далан аатынан литературнай би-риэмийэни олохтуохха.

Таатта улуусун Баайаҕа орто оскуолатын нуучка тылыгар учуутала О.Н.Макарова:

— Бу Орто дойдуга В.С. Яковлев бэйэтин аатын көмүс буукубаларынан суруйан ааста. "Тулааһа оҕо" романа — энциклопедическай суолталаах ай-ымньы. Уһааһынга, утумнааһынга, удьуор-лааһынга үлэлээбит — сыанай. Литературоведтар Далан айар үлэтин филологиятын арыыһыга үлэли-эххэтин күүтэбит, — дигэтэ.

Эмиз ЧПУ-га биһиргэ үөрэммит, малынан доҕор-доспут табаарыһа, педагогическай үлэ ветерана С.Г.Спиростин этинтэ кизг өрүттээх. Араатар, туох-ханнык иннинэ, үөрэнээчилэргэ, эдэр истээчил-лэргэ туһайан Далан айымньыларын ааҕын, оч-чобуна саха норуотун исторياتын, олохтон үчүгэй-дик биллэххит дигэн ытырда.

— Далан айымньыларын иһэрэһи өрүү сөргүтэн биһэрэн иһэххэ, — дигэтэ салгы Сергей Григорьевич. — Кинематографиябыт сайдан эрри-нэн, эссе киниз оҕорон таһаартыахха. Чурапчыга олохтоо дьиктигэр кини музейын тэрийиэххэ.

Түмүгэр эттэ:

— Кытаанах нэһилиэгэ — талааннарга өг дойду. Маны ыһыктымаҥ. Биллиилээх дьонноргут холо-бураагыгар үүнэр кэнчээри иччаттаргытын уһуйут!

Мунньахха өссө улуустары үөрэх управлени-етын отделын начальнига П.В.Божедонов санаа-рын үлэлэһиннэ.

Научнай-практическай конференция кизг ис хоһоонноох рекомендацияны ылына. Онон, быс-тахтык ыллаахха, маньык этинтэр килгэрилиннэлэр:

— Оҕолор айар талааннарын көбүлүүр сыалтан кинилэргэ Далан аатынан литературнай бириэмий-эни олохтооһуну үөрэтэргэ.

— Чурапчытаагы педагогическай музейга Да-ланга аналлаах матырыйааллары ханатарга.

— Регион, республика таһымнаах Даланга ана-лаах түһүлгэ олохтуурга.

— Оскуолаларга "Далан аабыларын" сылын ааҕы ытырга. Бастык дакылааттары бэчээттээн ос-куолаларга тарҕатарга.

— Улуус кинигэр суруйааччы — мемориальнай музейын тутууну үөрэтэргэ. Төрөөбүт нэһилиэгэр уһааһы тэрийэргэ.

— Чурапчы сэлээннэһитин уулуссатыгар Далан аатын иһэрэргэ, Даланга ааматыннык туруорар-ты.

— "Дылдам мэнэ" эссе-романы английскай ты-лынан бэчээттээн таһаарыны туруорсарга, тыл-бааһы бэлэм буолбутунан японскай тылынан тахса-рыгар спонсорствоны тэрийэргэ.

Секциялар үлэлэрин түмүгүнэн Далан айымньы-

ыларыгар дакылааттар кыайылаахтары оҕолорго наҕараадалары — 2001 сылтан тахсан эрэр "Синие Севера" дигэн серияга "Бичик" кинигэ кыһатынан субу бэчээттэммит Далан "Жизнь и судьба моя" ("Дылдам мэнэ") дигэн кинигэтин суруйааччы кэргэнэ "С наилучшими пожеланиями Яна Викто-ровна" дигэн суруктаан туттартаат.

Салгы Далан төрөөбүтэ 75 сылын туолуутугар аһаммыт "Сага олох" хаһыат редакцията уонна Кы-таанах нэһилиэгин дыһалтаты ыппыт литератур-най конкурстарын кыайылаахтарыгар Дипломна-ры, харчынан бириэмисти, Яна Викторевнага, Да-лан оҕолоругар "Чолбон" сурунаал редакциятын эп-пикеттир секретари, суруйааччы А.Е.Варламова — Айысаана сурунаал редакциятын бэлэбин, үөрэх уп-равлениетын начальнига Е.С.Сидоров Яна Викто-ровнага, оскуола учууталларыгар, үлэтигэр үлэ-равление Махтал суруктарын туттарыыларга буолла.

Ыалдыттар оскуоланы кытары сийилин биллэ-тилэр. Василий Семенович манна I—VII кылаастары туйгунуук үөрэнэн бүтэрэн ЧПУ-га экзамена суох быһа ылыллыбыт. (Ол курдук ЧПУ-ну сит-тиһиллээхтик бүтэрэн Дьокуускайдаагы пе-динститутка киирэгэ соҕотобун мэкитэлэм-мит. Кини үөрэммит кылааһыгар мемори-альнай паарта баар буолуо дигэн учуутал-лар эттилэр.

К и з э т и н "Түһүлгэ" Сыһыалаах кинигэр ахты биз-чэригэр кини толору муһунна. Манна эмиз кизг хэпсэтин салҕанан барда. Бүтүн саха норуота сүгүрүйэр, кэриэстиир кинигэ В.С.Яковлев — Далан төрөөбүтэ 75 сылынан мустубут дьону улуус баһылыга

И.Н.Аммосов эбэрлээтэ. Кини Яна Викторевнага Улуус Мунньабын уонна улуус дыһалтатын Эбэрлэ суруктары, Далан айымньыларын пропаганда-лааһынга, аатын үйэтитиһэ таһаарылаах үлэлэ-рин иһин А.Е.Шапошниковага, С.А.Поповка — Сэмэн Тумака Улуус Мунньабын уонна улуус дыһал-татын Бочуотунай грамоталарын, түөскэ аһыылар знактары (маньык наҕараада филологическай наука докторыгар, литературовед Д.Е.Васильевага эмиз ананна), нэһилиэк баһылыга И.П.Игнатьев Яна Викторевнага Кытаанах нэһилиэгин Бочуоттаах гражданинын аата ингэрдилибит сибиидиэтэлистеб-тин, медалын итиэннэ убаһа бэлэргэ, эмиз кинизэхэ уонна ыалдыттарга оскуола директора А.Г.Попов оскуола Эбэрлэ суруктарын туттартаатылар.

Тыл эттилэр: Улуус Мунньабын председателэ Г.В.Смирников, педагогическай үлэ ветерана Н.И.Дьячковскай, А.С.Шадрин, М.С.Иванов — Баг-дарыын Сүлбэ, суруйааччы, СР Үлэҕэ Государствен-най бириэмийэтин лауреата В.Н.Егоров — Тумарча, Василий Семенович биһиргэ төрөөбүт балта, Ытык Куолтэн кэлбит врач Е.С.Слепцова, балта, доруо-буяа харыстабылын ветерана Д.Г.Яковлева.

Үбүлүөйү атаарыта маны тэнэ кыттыны ыл-лылар: Дьокуускайдаагы П.А.Ойуунускай аатынан Литературнай музей научнай сотрудуна, филологи-ческай наука кандидата Р.Т.Аммосова, "Саха сирэ" хаһыат культурага, үөрэххэ, духобунай сайдыыга отделын сибидиссэйэ Т.А.Маркова, "Саха" НИБК-тан радиожурналист Н.И.Максимов.

"Бар дьоммор махтанабын. Дьоллоох буолун!" — дигэн биллэрдэ бары махталын, үөрүүтүн, долгуйуу-тун Яна Викторевна. Бизчэргэ В.С.Яковлев уола Се-мен Васильевич оскуола биһир кылаас мизбэтин комплексын бэлэх адалгыта иһитингэрилиннэ.

Бизчэр улуус уус-уран самодеятельнойын улахан концертынан түмүктэннэ. Ахты кизэтин СР куль-туратын үтүөлээх үлэһитэ Н.М.Заболова салайда.

Нөһүө күнүгэр үбүлүөй дыһаллара атын сирдэ-ринэн ытылынылар.

Бэс ыйын 28 күнүгэр Кытаанахха нэһилиэк үс чулуу дьонун — Далан, уһулуччулаах тренер Д.П.Коркин уонна художник, СР искусстволарын үтүөлээх деятелэ А.П.Собакин төрөөбүтүгэр 75 сы-ларын туолууларыгар аһаммыт улуус таһымнаах ыһах ыһыллыа. Биллиилээх дьоммутун чинэ-тээһин салҕанар.

Семен ДАНИЛОВ.

Хаартыскаларга: суруйааччы кэргэнэ Яна Викторевна; Василий Семенович биһиргэ төрөөбүт балта Е.С.Слепцова кэргэнинин (унгастан иккис) уонна суруйааччылар С.А.Попов — Сэмэн Тумат, Н.Е.Винокуров — Урсун; Далан "Тыгын Дархан" романын нууччалык тылбаастаабыт А.Е. Шапошникова.

ПРОГРАММА ПЕРЕДАЧ ТВ С 7 АПРЕЛЯ ПО 13 АПРЕЛЯ

Понедельник, 7 апреля

ОРТ
06.00 Телеканал "Доброе утро".
09.00 Новости.
09.15 Занем вы, девушки... в комедии "Гоймет лаш одиважий".
11.10 "Фабрика звезд-2".
11.40 Свидетель ведет Колобков.
12.00 Новости.
12.15 "Что? Где? Когда?".
13.40 Сияет.
14.00 "Путешествия натуралиста".
14.30 Документальный детектив. "Героиновый дед". Дело 2003 года.
15.00 Новости.

15.20 Детектив Агаты Кристи "Зеркало треснуло". 1-я серия.
16.25 "Фабрика звезд-2".
17.00 "Большая стирка".
18.00 Вечерние новости.
18.25 Шоу Клары Новиковой.
19.00 Жди меня.
20.00 "Кто хочет стать миллионером?" с Максимом Галкиным.
21.00 Время.
21.35 "Последний герой-3".
22.40 Независимое расследование.
23.25 Ночное "Время".
23.50 "Фабрика звезд-2".
00.05 "Новый день". Теория вероятности. "По ту сторону жизни".

00.35 "Новый день". "Формула власти". Великий герцог Лаксбургский.
01.05 "Аналогия".
01.50 Детективный сериал "Беглец". До 02.40
Канал «Россия»
05.45 - 08.45 "Доброе утро, Россия".
08.45 Сериал "Русские амазонки".
09.40 Сериал "Кобра. Антигеррор".
Фильм 7-й - "Талинский экспресс".
10.40 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ.
11.00 ВЕСТИ.
11.20 "Короткое замыкание". Так-

шоу Федора Павлова-Андреевича.
12.20 "В Торода".
12.30 ВЕСТИ НЕДЕЛИ.
13.30 ВЕСТИ-МОСКВА. НЕДЕЛЯ В ГОРОДЕ.
14.00 ВЕСТИ.
14.20 "Что хочет женщина".
15.10 Т/с "Трое против всех-2".
16.15 "Честный детектив". Авторская программа Эдуарда Петрова.
16.45 "Экспертиза".
17.00 ВЕСТИ.
18.50 "Коммиссар Рекс".
19.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ.
20.00 ВЕСТИ.
20.50 "Спокойной ночи, малыши!"

20.55 Сериал "Русские амазонки".
22.00 Сериал "Тайга".
23.00 ВЕСТИ.
23.30 ВЕСТИ-СПОРТ.
23.35 Боевик "Живой товар".
01.20 "Футбол России". Спортивная программа.
01.45 Чемпионат мира по автогонкам в классе "Формула-1". Гран-при Бразилии.
12 канал НВК «Саха»
17.20 Программа передач.
17.25 Фильм-детям.
17.35 "Ступени" (ТРК "Алмазный край")

18.00 "Алтай кыта". Ойуунускай уонна тыл кэскилэ.
18.40 Реклама.
18.50 "Движение-жизнь". Спортивная азбука.
19.00 Клуб путешественников Якутии. Полоса холода-2002.
19.30 Реклама.
19.40 "Сарыал". Цирк Сергея Распоргуева.
20.30 "Саха сирэ-Якутия". Информ. программа.
20.50 Реклама.
21.00 "Регион-ДВ".
21.15 Семейное кино. "Небеса обетованные". До 23.20

Вторник, 8 апреля

ОРТ
06.00 Телеканал "Доброе утро".
09.00 Новости.
09.15 "Земля любви, земля надежды". Сериал.
10.05 Живая природа. "Братья по крови".
11.05 "Фабрика звезд-2".
11.35 Дисней-клуб: "Переманка".
12.00 Новости.
12.15 Детектив "Как совершить убийство".
13.40 "Непутевые заметки".
14.00 "Новый день". Теория вероятности. "По ту сторону жизни".

14.30 "Новый день". "Формула власти". Великий герцог Лаксбургский.
15.00 Новости.
15.20 Детектив Агаты Кристи "Зеркало треснуло". 2-я серия.
16.25 "Фабрика звезд-2".
17.00 "Большая стирка".
18.00 Вечерние новости.
18.25 "Сати". Людмила Гурченко.
19.00 "Земля любви, земля надежды". Сериал.
20.00 "Основной инстинкт".
Так-шоу Светланы Сорокиной.
21.00 Время.
21.40 Многосерийный фильм "Другая жизнь".
22.45 Документальный цикл

"Звездный отряд". Фильм 2-й.
23.30 Ночное "Время".
23.55 "Фабрика звезд-2".
00.10 "На футболе".
00.40 "Новый день". "Русский экстрим".
01.10 "Аналогия".
02.00 Детективный сериал "Беглец". До 02.50
Канал «Россия»
05.45 - 08.45 "Доброе утро, Россия".
08.45 Сериал "Русские амазонки".
09.40 Сериал "Тайга".
10.40 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ.
11.00 ВЕСТИ.
11.20 "Короткое замыкание". Так-

шоу Федора Павлова-Андреевича.
12.20 Мелодрама "Лодка любви".
12.30 Телексернал (США).
13.15 "Экспертиза".
13.30 "Колоссальное хозяйство".
13.45 ВЕСТИ-МОСКВА.
14.00 ВЕСТИ.
14.20 "Что хочет женщина".
15.10 Телексернал "Трое против всех-2".
16.15 "Агентство одиноких сердец".
16.45 "Экспертиза".
17.00 ВЕСТИ.
18.50 "Коммиссар Рекс".
19.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ.
20.00 ВЕСТИ.
20.50 "Спокойной ночи, малыши!".
20.55 Сериал "Русские амазонки".

22.00 Сериал "Тайга".
23.00 ВЕСТИ.
23.30 ВЕСТИ-СПОРТ.
23.35 ВЕЧЕРНИЙ СЕАНС.
Майкл Дудикорф и Айс-Ти в фильме-катастрофе "Небесный огонь" (США). 2000г.
01.25 "Дорожный патруль".
01.45 НОЧНОЙ СЕАНС. Елизавета Германова, Юрий Павлов, Татьяна Кравченко и Евгений Стычкин в мелодраме "Борода в очках и бородач". 2001г. До 03.02
12 канал НВК «Саха»
17.20 Программа передач.
17.25 Федеральный округ.
17.55 "Дарить красоту". Валерина

Ирина Пудрова.
18.40 Реклама.
18.50 "Движение-жизнь". Спортивная азбука.
19.00 "Класс" программа.
20.00 Реклама.
20.10 Общественный коммунал (Горный улус).
20.30 "Саха сирэ-Якутия". Информ. программа.
20.50 Садовая мозаика.
21.10 Реклама.
21.20 "А время идет...". Перерабатывающая отрасль (Ленский улус).
21.40 Семейное кино. "Женитьба Бальзаминова". До 23.20

Среда, 9 апреля

ОРТ
06.00 Телеканал "Доброе утро".
09.00 Новости.
09.15 "Земля любви, земля надежды". Сериал.
10.05 Многосерийный фильм "Другая жизнь".
11.05 "Фабрика звезд-2".
11.35 Дисней-клуб: "Ллойд в космосе".
12.00 Новости.
12.15 Жан-Поль Бельмондо в приключенческом фильме "Карпуга".
14.00 "Новый день". "Русский экстрим".

14.30 "Новый день". "Первообычные охотники третьего тысячелетия".
15.00 Новости.
15.20 Детектив Агаты Кристи "С помощью зеркала". 1-я серия.
16.25 "Фабрика звезд-2".
17.00 "Большая стирка".
18.00 Вечерние новости.
18.25 Симпозиум.
19.00 "Земля любви, земля надежды". Сериал.
20.00 "Основной инстинкт".
Так-шоу Светланы Сорокиной.
21.00 Время.
21.40 Многосерийный фильм "Другая жизнь".
22.45 Документальный цикл

"Звездный отряд". Фильм 3-й.
23.30 Ночное "Время".
23.55 "Фабрика звезд-2".
00.10 "Новый день". Новые чудеса света. "Асуанская плотина".
00.40 "Новый день". "Темная сторона".
01.10 "Аналогия".
02.00 Детективный сериал "Беглец". До 02.50
Канал «Россия»
05.45 - 08.45 "Доброе утро, Россия".
08.45 Сериал "Русские амазонки".
09.40 Сериал "Тайга".
10.40 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ.
11.00 ВЕСТИ.
11.20 "Короткое замыкание". Так-

шоу Федора Павлова-Андреевича.
12.20 Мелодрама "Лодка любви".
12.30 Телексернал (США).
13.15 "Экспертиза".
13.30 "Москва-Минск".
13.45 ВЕСТИ-МОСКВА.
14.00 ВЕСТИ.
14.20 "Что хочет женщина".
15.10 Т/с "Трое против всех-2".
16.15 "Агентство одиноких сердец".
16.45 "Экспертиза".
17.00 ВЕСТИ.
18.50 "Коммиссар Рекс".
19.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ.

20.00 ВЕСТИ.
20.50 "Спокойной ночи, малыши!".
20.55 Сериал "Русские амазонки".
22.00 Сериал "Тайга".
23.00 ВЕСТИ.
23.30 ВЕСТИ-СПОРТ.
23.35 ВЕЧЕРНИЙ СЕАНС.
Александр Демогаров, Николай Доросин и Ольга Цирен в мелодраме "Белый танец". 1999г.
01.40 "Дорожный патруль".
01.50 "Горная десятка". До 02.45
12 канал НВК «Саха»
17.20 Режиссер Юрий Макаров.
17.55 "450 грамм для мирного го-

рода" (ТРК "Алмазный край").
18.20 Тья сирэ.
18.50 "Движение-жизнь". Спортивная азбука.
19.00 "Время спорта". Тележурнал.
19.20 Клуб путешественников Якутии. Водными тропами якутских легенд.
20.20 Реклама.
20.30 "Саха сирэ-Якутия". Информ. программа.
20.50 Реклама.
21.00 "Кэм" программа.
21.30 "Достойное жилье. 21 век".
21.50 Семейное кино. "Два бойца". До 23.20

Четверг, 10 апреля

ОРТ
06.00 Телеканал "Доброе утро".
09.00 Новости.
09.15 "Земля любви, земля надежды". Сериал.
10.05 Многосерийный фильм "Другая жизнь".
11.05 "Фабрика звезд-2".
11.35 Дисней-клуб: "База и его команда".
12.00 Новости.
12.15 Остроумный фильм "Контрабанда".
14.00 "Новый день". Новые чудеса света. "Асуанская плотина".

14.30 "Новый день". "Темная сторона". Николай Кибальнич.
15.00 Новости.
15.20 Детектив Агаты Кристи "С помощью зеркала". 2-я серия.
16.25 "Фабрика звезд-2".
17.00 "Большая стирка".
18.00 Вечерние новости.
18.25 "Сати с усами".
19.00 "Земля любви, земля надежды". Сериал.
20.00 "Основной инстинкт".
Так-шоу Светланы Сорокиной.
21.00 Время.
21.40 Многосерийный фильм "Другая жизнь".
22.45 Человек и закон.

23.30 Ночное "Время".
23.55 "Фабрика звезд-2".
00.10 "Новый день". "Ударная сила".
00.40 "Оружие антигеррора".
01.10 "Новый день". Искатели. "Таинственный остров".
01.10 "Аналогия". До 01.55
Канал «Россия»
05.45 - 08.45 "Доброе утро, Россия".
08.45 Сериал "Русские амазонки".
09.40 Сериал "Тайга".
10.40 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ.
11.00 ВЕСТИ.
11.20 "Короткое замыкание". Так-шоу Федора Павлова-Андреевича.

12.20 Мелодрама "Лодка любви".
12.30 Телексернал (США).
13.15 "Экспертиза".
13.30 "Вся Россия".
13.45 ВЕСТИ-МОСКВА.
14.00 ВЕСТИ.
14.20 "Что хочет женщина".
15.10 Т/с "Трое против всех-2".
16.15 "Агентство одиноких сердец".
16.45 "Экспертиза".
17.00 ВЕСТИ.
18.50 "Коммиссар Рекс".
19.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ.
20.00 ВЕСТИ.
20.50 "Спокойной ночи, малыши!".
Ирина Розанова, Елена Желнишкая, Марина Могилев-

ская, Леонид Якубович, Михаил Жигалов и Юрий Белая в сериале "Русские амазонки".
22.00 Борис Галкин, Елена Конюфопова, Алексей Шевченко и Любовь Руденко в сериале "Тайга".
23.00 ВЕСТИ.
23.30 ВЕСТИ-СПОРТ.
23.35 Гленн Клоуз в фильме "Иштван Сабо "Встреча. Венерой" (Великобритания-США). 1991г.
02.00 "Синемания".
02.30 "Дорожный патруль". До 02.43
12 канал НВК «Саха»
17.20 Выпук Телеканала. Тэлим.

18.10 Пять минут с профессорами.
18.15 Над северным краем.
18.40 Реклама.
18.50 "Движение-жизнь". Спортивная азбука.
19.00 Молодежный Телеканал. КВН. 1-ый полуфинал (столичная лига).
20.30 "Саха сирэ-Якутия". Информ. программа.
20.50 Реклама.
21.00 Экспресс.
21.15 Реклама.
21.25 Отражение.
21.45 Семейное кино. "Журналист". До 23.20

Пятница, 11 апреля

ОРТ
06.00 Телеканал "Доброе утро".
09.00 Новости.
09.15 "Земля любви, земля надежды". Сериал.
10.05 Многосерийный фильм "Другая жизнь".
11.05 "Фабрика звезд-2".
11.10 Детский сериал "Твичисы".
12.00 Новости.
12.15 Павел Лусупаев в приключенческом фильме "Голубая стрела".
14.00 "Новый день". "Ударная

сила". "Оружие антигеррора".
14.30 "Новый день". Искатели. "Таинственный остров".
15.00 Новости.
15.15 Рождение легенды в приключенческом фильме "Юный Геркулес".
17.00 "Большая стирка".
18.00 Вечерние новости.
18.25 Документальный детектив. "Докорации для преступлений". Дело 2000 года.
19.00 "Земля любви, земля надежды". Сериал.
19.50 "Полоса чудес".
21.00 Время.

21.35 "Фабрика звезд-2".
22.55 Удивительный сосед в комедийном боевике "Мой любимый марсианин".
00.40 Линда Фиорентина в триллере "Незабываемое".
Канал «Россия»
05.45 - 08.45 "Доброе утро, Россия".
08.45 Сериал "Русские амазонки".
09.40 Сериал "Тайга".
10.40 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ.
11.00 ВЕСТИ.
11.20 "В поисках приключений".
12.20 Мелодрама "Лодка любви".

12.30 Телексернал (США).
13.15 "Экспертиза".
13.30 "Музыкалка".
13.45 ВЕСТИ-МОСКВА.
14.00 ВЕСТИ.
14.20 "Моя семья".
15.15 "Комната смекалки".
16.15 "Агентство одиноких сердец".
16.45 "Экспертиза".
17.00 ВЕСТИ.
18.50 "Анаша".
19.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ.
20.00 ВЕСТИ.
20.50 "Спокойной ночи, малыши!".
ПРЕМЬЕРА. Юбилейный концерт Михаила Евдокимова

"Смех, да и только".
22.50 ПРЕМЬЕРА. Игорь Бонкин, Гоша Куценко, Александр Лыков и Татьяна Исаева в криминальной драме "Киднеппинг". 2002г.
01.10 НОЧНОЙ СЕАНС. Фильм Роберта Родригеса "Музыкант (Эль Маричак)" (Мексика-США). 1992г.
02.50 "Дорожный патруль". До 03.03
12 канал НВК «Саха»
17.20 Фильм-детям.
17.30 Республикадабы 4-с "А5а крэдэ".
17.50 "Картины с выставки". Га-

лерея "Урган".
18.10 Бочум кэскилэ.
18.40 Реклама.
18.50 "Движение-жизнь". Спортивная азбука.
19.00 "Yesterday".
19.45 Гелан.
20.10 Служба спасения.
20.20 Реклама.
20.30 "Саха сирэ-Якутия". Информ. программа.
20.50 Реклама.
21.00 "Умелый сулустар".
21.30 Семейное кино. "Белое солнце пустыни". До 23.00

Суббота, 12 апреля

ОРТ
06.00 Новости.
06.10 "Шутка за шуткой".
07.00 Новости.
07.10 Премьера сериала "Приключения Геркулеса".
08.00 Новости.
08.20 "Играй, гармонь любимая".
09.00 Слово пастыря.
09.15 Здоровье.
10.00 Новости.
10.15 Сияет.
10.35 Симпозиум.
11.15 "Возвращение домой".

Александр Абдулов. Фергане".
12.00 Новости.
12.10 "Путешествия натуралиста".
12.40 "Новый день". "Крылья".
13.05 "Тайны забытых побед".
13.35 "Звезда Севера".
14.00 Новости.
14.15 "Соборный шар". Лида XX века. Ведущий - В.Вульф.
14.55 Фильм "Укрощение огня".
18.00 Вечерние новости.
18.20 "Шутка за шуткой".
18.55 "Кто хочет стать миллионером?" с Максимом Галкиным.
19.55 "Последний герой-3".

21.00 Время.
21.30 "Что? Где? Когда?" Финал весенних игр.
22.40 Ураганный боевик "Ливень".
00.30 Том Диксон, Мерая Керри, группа "Корин" на Международном музыкальном фестивале "Евробест-2003". До 02.55
Канал «Россия»
06.15 Детектив "Дело № 306".
1998г.
07.35 "Кино-истории Габба Спироходова".
07.45 "Джуманджи".
08.05 "Студия Здоровья".

08.40 "Золотой ключ".
09.00 "Сборная России".
09.25 Спортивная программа.
09.25 Военная программа Александра Сладкова.
09.45 "Утренняя почта".
10.20 "Сюжеты". Телеигра.
11.15 "Сам себе режиссер".
12.15 ДЕНЬ КОСМОНАВТИКИ.
"Традиционный сбор. Обитаемый космос".
13.10 "Клуб сенаторов".
14.00 ВЕСТИ.
14.20 Фильм "Карьера Димы Горина". 1961г.
18.00 ПРЕМЬЕРА. "Битва за

космос. История русского "шатла".
19.00 "Анаша".
20.00 ВЕСТИ.
20.25 "Зеркало".
20.50 "Честный детектив". Авторская программа Эдуарда Петрова.
21.15 Фильм "Честная куртизанка".
01.55 Футбол. Чемпионат России. "Динамо" (Москва) - ЦСКА.
12 канал НВК «Саха»
16.00 "Сардана". Кытыл Дьура олохтоо Герой-ийо Антонина Доросова.
16.35 "Лена-ТВ". Реклама и поздравления.

17.20 "Неделя республики". Информационно-аналитическая программа.
18.00 "Движение-жизнь". Спортивная азбука.
18.10 "Курь Дьаһайгы".
19.00 ДТРА "Полярная звезда". Мировая цивилизация.
19.20 Имао право.
19.50 "Мебель Якутия-2003".
20.20 Заметки обитателя.
20.35 Место встречи на НВК "Саха".
21.05 Клуб путешественников Якутии. Водными тропами якутских легенд. До 22.15

Воскресенье, 13 апреля

ОРТ
06.00 Новости.
06.10 "Шутка за шуткой".
07.00 Новости.
07.10 Премьера сериала "Приключения Геркулеса".
08.00 Новости.
08.10 "Служба России".
08.50 Дисней-клуб: "Легенда о Тарзане".
09.10 "В мире животных".
10.00 Новости.
10.10 "Непутевые заметки".

10.30 Пока все дома.
11.15 Дог-шоу.
12.00 Новости.
12.10 "Большие родители". С. Буденный.
12.40 "Клуб путешественников" с Юрием Сенкевичем.
13.20 "Ералаш".
13.35 Дисней-клуб: "Геркулес".
14.00 Новости.
14.20 "Властелин юга".
15.15 Славстем. Экстремный вызов.
15.50 "Слабое звено".
17.00 Живая природа. "Правда о змеях".

18.00 Время.
19.15 КВН-2003. Высшая лига.
21.35 Том Ханкс в остроумном фильме "Аполло-13".
00.10 Бокс. Бой сильнейших профессионалов мира. Юрий Романов - Стив Моррей.
01.00 Дикон Киссак и Минни Драйвер в боевике "Наемный убийца из школы Гросс-Пойнт".
Канал «Россия»
06.10 Фильм "Жизнь и удивительные приключения Робинзона Крузо". 1973г.
07.35 "Джуманджи".

08.20 "Русское лото".
09.05 Всероссийская лотерея "ТВ Бинго шоу".
09.35 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА. НЕДЕЛЯ В ГОРОДЕ.
10.15 "Утренний разговор с Дмитрием Киселевым".
10.45 "Городок". Дайджест.
11.20 Жан-Поль Бельмондо, Омар Шариф и Робер Оссейн в фильме "Волжанин".
13.10 "Парламентский час".
14.00 ВЕСТИ.
14.20 "Вокруг света".
15.15 "Диалоги о животных".

16.20 ДЕНЬ ВОЙСК ПВО. "Оружие России. Стратегия неба".
17.10 "Комната смекалки".
18.05 Райф Файнс, Ума Турман и Шон Коннери в приключенческом фильме "Мстители" (США). 1998г.
19.50 "В Торода".
20.00 ВЕСТИ НЕДЕЛИ.
21.10 "Специальный корреспондент".
21.35 Триллер "Окончательный анализ" (США).
02.10 Вуди Харрелсон и Элизабет Шу в фильме Фолькера Шлендорфа "Пальмито".
02.20 Боевик "В ловушке".

12 канал НВК «Саха»
16.00 Тунгук.
16.25 Переманка.
17.00 Джуманджи-2.
17.40 Сэргалзак-экспресс.
18.00 "Сэргалзак" ычат сериала. 5-с серия.
18.25 Путь к здоровью.
18.45 Реклама.
18.50 Нескучный вечер.
20.00 "ПРОГРАММА КОРПУНТА НВК САХА В МОСКВЕ".
20.15 Семейное кино. "Зимний вечер в Гаргах". До 21.45

Үчүгэй киһи туһунан кэлсиинит

БӨӨ ТАРБЫЫКЫН

Г. Д. Тарабукин. Телей кэлсиинигэр 1921 с. саас, былыргынан хайах сиыр кэмгэ, төрөөбүтэ. Уон саастаабыр Телей оскулатыгар үөрэнэ киирбитэ. Начальнай оскуланы бүтэрэн баран, Мугудайга алтыс кылааска үөрэнэ сылдьан аһа - таҥаһа кырымчык буолан, салгы үөрэммэтэбэ, колхос туруу үлэһитэ буолбута, 17 саастаабыр хонуу биригэдиининэн үлэһиттэрэ. Хайа да үлэттэн толлон турбат, сүрэхтээх, барыга бары сыстаас кэнэ эйгэлээх уолу дьон-сарты өччөттөн бөлүсө ылбыта. Ол бири төрүтүкөн киһи халсаарайдыт быһытынан биллэн барыта буолбута. 1939с. Хадаар ыһаабыр Сири Холлохос сайынныкка олустас сыллаахтык оонньосбут. Ити кэнниттэн Мээндиһэ буолбут ыһаахка Тааттадан сылдыар Трофим Варламов халсаарайдаһан кыйыһыттан киһини Бөбө Тарбыыкын дьон ааттаабыттар.

Сут дьылга, сарни буолбутун кэнэ 1942 с. саас Ааллаах-Үлүтэн таһаарастан кэлбит аттар ыран 16 ат өлбүтүгэр биригэдиинир бууруйдаах дьоннор, үс сылга хайыыга ыллалттар. Дьоскуускайтан чүгэс Маған бөлүөлүгүн аттыгар мас кэрдитиһигэр үлэһиттэрэ. Гаврил манна бири сыл үстата ичирбэй тирбээ быстыбатынан сылдыбытын кэнэ, колхоз көлө аттарыгар эбис бурдугу биригэдиинир бөрдөрбөтүн аһантан кэлбит аттарга сизиптээхтэрин түмүгэр өлбүттэрэ биллэн хайыһыттан босхоломмула.

Телейгэ эргиллэн кэлбитэ, колхозун дьонно хоту көлөрүлүбүттэр. Онно дьонно баалара буолуо дьон ирдэһэн, Кэбээйи Сийиттэтигэр тийбитэ аҕата Минтэрай, ийэтэ Таһаас, эдьийиэ Таһаас өбүтүнүн хоргуяа нөлүбүттэрэ өр буолбут этэ, убайын Чурапчыга МТС-ка үлэһин сырыттабына "туулаах бурдугу уорда" дьоннор балыырга түбэллиннэрдэн тутан илдибидиттэрин сураһын истибитэ. Ийэлээх аҕатын угуску тулпатаһыттан Гаврил Дмитриевич кырдьан да оһорон курутулар. Ол кэм ама да аастытын иһин, сүрдээх кэм этэ, киһини аан бүрүөлүнө тириини сизэ дьон хайыыга ытталара, ыл-ыһынан суугура. Чиски сиргэ сөбүтөх хаалбыт Ганя уол бастаран өлөр дьылбаһанан үрүт күнэ харааран сырыттабына, баҕаба кэлэр быара, Попова Мария Михайловна дьон интернаах пово, ы сылдыар оһир дойдулааба дьахтар көрсөн күн-үй буолбута, оһордон аһанан сизтэн үрүт тыһын өлүгүдөөбүтэ. Гаврил Дмитриевич ол иһин Мааһа эмээсингэ мугура суох маһанара. Атааһар турар буолан баран, Гаврил колхозун дьонугар кыттыһан балыктаһа сырыттабына, армияга барар бэбискэ туттарбытара. Ити сайын Кэбээйиттэн ыгырыллыбыттар атыттары кытары холбоһон (юннлар истэригэр поэт Г.И. Макаров — Дьон Дьаһылы эмээ (баара) Саха сириттэн фронтка ытыллар сылгалары үрүтэн барбытара. Атытарын Иркутскайга дьон тирдидиттэрин кэнэ Гаврил салгы туус собуотугар саһан эрбэһинигэр, араас түгү үлэһиттэр сылдыбыта, ол быһыгар

Бурятиятан Алтайга дьон сыгы үрүсүбүтэ. 1945 с. Япония Квантунский армиятын утары сарингэ киһи сулууспалаабыт чааһаҕыргыһыга киирэн тахсыбыта. 1945—1946 сс. Владивосток куорат чугаһыгар биллэннэй дьоллоон офицардарын, саллааттарын лааһырдарыгар харабыһынан сулууспалаабыта. 1946 с. киһи дойдутугар эргиллэбитэ.

Калээт, колхос үлэһитигэр оройунан түстүтэ. Ити сайын ыһаахка халсаарайга Яков Бескини утары киирэн тэнгэһиттэра, ол кэнниттэн өссө 33 сыл түстүбүтэ. 1947, 1948, 1971 сс. Чурапчы оройунун чөлүн көмүскээн республика бириистэрин ылбыта. 53 сааһыгар дьон халсаарайдаһан тустан, Чурапчытан бурутар биригэ аһа, ССКП райкомун секретара Кириллин дьон киһиттэн охлутта.

— Көрбүт түстүүлэрттэн саамай үлэһит түстүү Чампэһэй уола Бөбө Сэмэн Догдоснобу кытары түстүүтэ этэ, оттон бэйэм түстүүлүттэн Мээндиһэ Петр Старостини кытары халсаарайдаһыбын олус астымыһыт, оттон саллыбыт киһим Дьаахыл Бескин этэ, — дьон Гаврил Дмитриевич ахтара. Күүһү тутуу туһунан манньк кэлсибиз:

— Мингин Бөбө Тарбыыкын дьон ааттыллар, халсаарайга оонньурум иһин. Ол гынан баран, минигиттэн ордух күстээхтэр ырааппакка даһына Мээндиһэ да баалара. Күстэрин кистээн көрдөрбөккө, биллэрбөккө бөрбөт үгүс. Былыргы күстээхтэр бэлэ хааларсар, өтөйөр өтүгүр, көрө-истэ сылдыһаннар, күстээх киһи кэлэр-барар сирингэр моһуок туора тардар үгэстээхтэрэ. Биригэ эмит аһааһа аһаа дубук тутуубуттара, көрдөрбүттэрэ кэлсээн буолара. Күүһү киһини утары туттар сатамьат, аһыны. Киһини эчэтэр сиргэ баппат суол.

Гаврил Дмитриевич ор кэмгэ колхозугар болуһунуһунан, тутуу биригэдиининэн, совхозка босхоломмут прорабынан үлэһитэ, араас хаһаайыстыбаннай уонна социальнай туһуулары тэрийсидитэ, салайсыбыта. Мугудайга оскуола уонна кулууп туһууларын маастардаабыта. Пенсифа тахсыар дьон совхозка кылаады аһыктаабыта. Аһы үлэһит мас ууһун, уус-уран самодетельность аһыһынай кыттылааһын, ыһат наставнигыт, былыргыны билэр сэлэһини быһыһынан биллэрэ. Киһи уустаан-ураннаан оһорбут араас оһуолларын, түөрт ааннаах иһааһыттарын уо. д. а. дьон тэриһлэрин билгин Мугудайга, Телейгэ элбэх ыалга көрүөхө сөп. Оһорбут тыһыра ууга олохтоохторунан уонна аллаһтарынан аһыраллар.

Кэргэниһин Анна Семёновнаһын 22 сыл ыл буолан 7 оһоломмуттара. Аһа уһуһтан сөбүтөх хаалбыт Бөбө Тарбыыкын бу Орто дойдуга кэннигэр 25 сыһи хааларбыта. Киһи 79 сааһыгар тэп курдук сылдыһа олохтон барбыта. Бөбө Тарбыыкын ити курдук уһун эрирдээх-мускуурдаах улахан оһуу оһорон, бар дьонугар, ыһааттарыгар алгыһын этэн барбыта.

Петр БОЖЕДОНОВ.

ЭБЭРДЭМНЭБИТ

Күндү дьүөгэбитин, Чурапчытаагы туббольница үрдүк категориялаах фельдшер-лаборант БОРISOBA Светлана Васильевна Саха Республикатын доруобуйа харыстабылыгар туйгуна үрдүк аһы ылбыһынан итинтиг-истигиһик эбэрдэлиһит!

Үлэһэр сийиһинигэр, үгүс үөрүтүөх күүһүн, чэпкэн-чөбүк доруобуйаны, дьолу-соргуну баһарабыт.

Эбэрдэни кытта Татьяна, Розалия, Мария, Айталина, Ася, Ольга, Мария, Ольга

Күндү кэргэммин, таһыа, сүгүрүгэр ийэбитин, эбэбитин, Чурапчы 1 сүлүк оскулатын "Хэһээри" студиятын салайааччытын Мария Дмитриевна НЕУСТРОЕВНА дьолун-мааны төрөөбүт күнүгүнэн итинтиг, истигиһик эбэрдэлиһит!

Эн билиги дьон кэргэн айгыраабат аһааһа, туһааннааһа туһаһына, сулуубат үрүт буоларын.

Баһарабыт оһолорун, сизиниһин үрдэ уһун дьоллох оһуу, саһа аһааһыны кытааһа доруобуйаны, үгүс үөрүтү-көтүтү, дьолу-соргуну.

Кэргэниг, оһолорун, кийинитин, сизиниһин.

Убаастабыллаах үлэһэннээхпитин, старшай государственной налоговой инспекции, налоговой службы II рангалаах советнигы АЛЕКСАНДРОВ Василий Еремеевич 50 сааһын туолбут үөрүтүөх күнүгүнэн ис сүрэхтэн эбэрдэлиһит!

Эйиһэ киргэл тиг масты кытааһа доруобуйаны, сааһы ылаһы күн курдук сырдык-ыраас санааны, сир бары кэрэһини, олох бары үгүлэрин, үрүт күн күтүмүн, сырдык күн сыдыһынан баһарабыт.

Дьон кэргэниг, айыһа-бизэ дьонуг, чүгэс, истиг доруотторун, күннэт кэһаһаһа үлэһин коллегаларын таппалларыгар, убаастабылларыгар уһааран дьоллохтук-соргулаахтык оһор, үлэһэ дьон алгыһытын аһыһыт.

Налоговая инспекция билиһини уонна урукку бары үлэһиттэрэ.

ПОЛОЖЕНИЕ ОБ ОТКРЫТОМ РЕСПУБЛИКАНСКОМ ТУРНИРЕ ЧУРАПЧИНСКОГО УЛУСА НА ПРИЗЫ БРАТЬЕВ ДОГОРДУРОВЫХ ПО НАСТОЛЬНОМУ ТЕННИСУ В ЧЕСТЬ 55-ЛЕТИЯ А. ДОГОРДУРОВА, ПРОВОДИМОМ В РАМКАХ ПРОГРАММЫ МЕРОПРИЯТИЙ, ПОСВЯЩЕННЫХ 75-ЛЕТИЮ Д.П. КОРКИНА

ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ:

- популяризация Олимпийского вида спорта;
- повышение уровня спортивного мастерства;
- пропаганда здорового образа жизни.

СРОКИ ПРОВЕДЕНИЯ:

Соревнования проводятся 12–13 апреля в с. Чурапча. День приезда 11 апреля.

УЧАСТНИКИ СОРЕВНОВАНИЙ:

На соревнованиях принимают участие спортсмены Усть-Алданского, Мегино-Кангаласского, Кангаласского, Амгинского, Таттинского, Намского, Чурапчинского улусов и г. Якутска.

Соревнования проводятся по следующим возрастным группам:

- Мужчины — до 35 лет; с 35 до 50 лет; с 50 и выше.
- Женщины — до 35 лет; свыше 35 лет.

РУКОВОДСТВО ПРОВЕДЕНИЯ СОРЕВНОВАНИЙ:

Система проведения соревнований зависит от количества участников. Она будет определена на заседании судейской коллегии.

РАСХОДЫ:

Расходы, связанные с командированием на соревнования, питание, размещение и проезд несут командирующие организации.

НАГРАЖДЕНИЕ:

Участники, занявшие призовые места, награждаются грамотами, медалями и ценными призами.

Состоится парад чемпионов и призеров прошедших турниров на призы братьев Догордуриных. Чемпионам и призерам прошлых турниров просим взять с собой медали для участия на параде.

Оргкомитет.

ОБЪЯВЛЕНИЯ

7 апреля, в понедельник, ОАО «Аргысмедстрах» проводит набор и обучение страховых агентов в Вашем улусе (обучение бесплатное).

Работа страховым агентом не помешает Вашей основной работе или учебе и будет источником дополнительного (или основного) дохода. Все зависит от Вашей коммуникабельности и умения убеждать. Оплата сделанная (процентная вознаграждение). Для того, чтобы стать страховым агентом Вам необходимо обратиться по адресу: с. Чурапча, ул. Ленина, 28. Тел. 42-093.

Уполномоченный ОАО «Аргысмедстрах».

ВНИМАНИЮ ВСЕХ ТОРГОВЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ И ИНДИВИДУАЛЬНЫХ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЕЙ!

Администрация муниципального образования "Чурапчинский улус (район)" приглашает для участия в открытых конкурсных торгах с проведением предварительного квалификационного отбора на закупку продовольственных и непродовольственных товаров для государственных нужд социальной сферы в навигацию 2003 года.

Требования к поставщику: должен иметь необходимые профессиональные знания и квалификацию, финансовые средства, оборудование и другие материальные возможности, опыт и положительную репутацию, быть надежным, исполнять обязательства по уплате налогов в бюджеты всех уровней и обязательных платежей в государственные внебюджетные фонды. Не должен быть неплатежеспособным, находиться в процессе ликвидации (для юридического лица), быть признанным несостоятельным (банкротом).

По всем интересующим вопросам обращаться по адресу: 678670, ул. Ленина, 41, администрация улуса, управление экономического развития, контактный телефон 41-120.

БИЛЛЭРИИЛЭР

Чурапчы салинньэтигэр тутулар ыһаат киһинигэр суһалык туһуу үлэһитин наадар. Билсэр аһыһыкыт: салинньэ дьаһалтата. Телефоннар: 41-103. 41-053.

Чурапчы салинньэтин дьаһалтата.

Д.П. Лазарев аатынан муоста арбаа өттүнэн сатыы дьон сыдыһалларыгар аһалла муоста тутуута бара турарынан, үрбүнэн транспорт бары көрүтүн сырыта буоллар.

Чурапчы салинньэтин дьаһалтата.

ТЭРИЛТЭЛЭР БОЛБОМТОЛУРУГАР!

Кулун утар 10 күнүттэн ыам ыйын 10 күнүгэр дьон Чурапчы салинньэтигэр ырааһырдыы ыһа биллэриллибитинэн, тэрилтэлэр:

- 1). Территориетт ис-тас өттүлэрэҕэ кыһынгы бөһү, ырааһылыбыт тимири муос устар 20 күнүгэр дьон сыбаалкага тизэргитигэр.
- 2). Тутсаран оһорууга (благостройствога) үлэһин ытаргытыгар.
- 3). Уулуссалары ыраастаһыһа маастарбай субуотунуһукары тэриэргитигэр.

Чавһынай ыһаллар:

Уһааһыт иһин уонна саста уулуссаһыт дьон өттүн бөһүн ыраастырыһыгар уонна сыбаалкага тизэргитигэр. Ыһытын бэйиһа туһуораттыгар.

Чурапчы салинньэтин дьаһалтата.

АТЫЛЫЫБЫТ

Чурапчы салинньэтигэр Миһтээски Аһаһыгар баар приватизациялаһыт, оһорунан оттулар 2 хостох каартираны. Билсэр тел. 41-137 (6 час кэнниттэн).

КӨЛӨНӨЛӨР КӨРСӨҮӨЛЭРИГЭР ЫҢЫРАБЫТ!

Муос устар 12 күнүгэр Д.Д. Красильников аатынан Мугудай орто оскулатын бары выпускниктарын оскуланы бүтөрбүттэрэ 5, 10, 15, 20, 25, 30, 35, 40 сылларын туолбут выпускниктары чизстээһингэ аһамьыт көлүөнэлэр көрсүһүлэригэр ыһырабыт!

Оскуола администрацията.

НАДЕЖНОЕ ТАКСИ!

Чурапча — Якутск
Отправление 18 часов
Тел. 41-610

ПРИГЛАШАЕТ МАГАЗИН "КАТЮША"!

В магазин "Катюша" с. Чурапча поступили рабочие одежды:

- Куртка ватная — 2 вида.
- Куртка утепл., "камуфляж" — 2 вида.
- Костюм летний, "камуфляж".
- Рубашки рабочие — 5 видов.
- Сапоги резиновые простые.
- Сапоги резиновые рыбацкие.

Размеры разные.

Видеомагнитофоны, плееры.
Телевизоры, д. 37, 54 — 6 видов.
Музыкальные центры — 8 видов.
Бытовая техника.
Фотоаппараты.
Бензопилы "Урал" и запчасти.
Магнитолы — 4 вида.
На аппаратуру свыше 4 тыс. рублей возможна рассрочка до 3-х месяцев.
Тел. 41-486.

Редактор: Г.Г. ПОПОВ.
ААДЫРЫСПЫТ: 678670,
Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а".
ТЕЛЕФОННАРЫТ:
редактор — 41-332, отделлар — 41-265.
E-mail: sanaoloh@churap.sakha.ru

Хаһыаты тэрийээччилэр: Саха Республикатын Правительства, улус дьаһалтата, редакция. Хаһыат сахалыы тыһынан отуорунуһука, чөппүргэ, субуотага таһсар. Хаһыат индекса: 54907

"Саһа олох" редакционной-издательской холбоһук.
Офсетнай бичээт. Саһаһын № 40. Тираж 2461.
04.04.2003 с. бичээккэ бэрилиннэ.

Автор сурутар этиһаллар санаа редакция позициятыгар маһды сөп түбэһэр буолбатах. Сурука ыйылар чахчылар кырдыктаахтарыгар эппиһиһаһи автор тус бэйиһа сүгар.